HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יפומין. קטנים: **אפוטרופוס.** לכל אחד: **וגוררין להן.** כל אפוטרופוס יגרור חלק יפה שלו[1] שמתוך כך יהיו החלקים שוים: **לח ב"ד.** שמינו להם האפוטרופוס: **הפס ממונא.** והפקר ב"ד הפקר: **הכא איסורא.** דא"א ומשום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו רבנן קידושין: **גידול בר רעילאי: וגוולה.** אורגת: **הא גיטך.** הרהור לה ולא מסרו לה: **ברוך הטוב והמטיב.** שלא מסרת לה: **ולא בטל גיטא.** ואם בא שליח זה ומסרו לה למחר מגורשת: **גלוי דעתא.** שאינו חפץ עוד בשליחות זה: **אמר לו רב ששת.** רב ששת אמר לכם ואני שמעתי לבטיל גיטא: **ואלריכי רב ששת גיטא אחרינא.** אלמא משום דגלי דעתיה בביטולא: **אמו רב ששת מבטל גיטא דאיגשי הוה.** אפילו גלוי דעתא ליכא דהא לא אמר אלא בטלתיה אלא רב ששת והכא ליכא גלוי דעתא דידיה: **איהו בטליה.** ואמר בהדיא ליבטיל: **משום דפגוי.** בני אדם המכין וחובטין אותו במלות רב ששת ואומר לו למה אתה מבטלו אמר להו הכי רב ששת לוה כך: **ירמיה ביראה.** כך שמו: **הנא אשקליה.** שנה שנית וכפהו לנוות לכתוב אחר: **אוסיבו קרי באודנייהו.** שימו קנינא ירק דק של לדוענין באזניכם שלא תשמעו ביטולו: **אשור הכו לה חייא.** המתזקו לתתו מהר: **אשור.** כמו אסרתא דדייני (לעיל דף כו.) וכמו אסרו חמוץ (יבמות ח) לשון חיזוק: **אעו לבטולי גיטא בעי.** זה שגילה בדעתו שאינו חפץ בגירושין הללו כלום גילה שהוא בא להפקיען על ידי ביטול גט: **לקיומי תנאה בעי.** על ידי קיום תנאי הוא בא להפקיע לומר התניתי לבא עד שלשים ואם לאו יהא גט והרי בתי וקיימתי תנאי: **אי לא נסיבנא.** כתב גט ונתן לארוסתו ע"מ שאם לא יכנס עד שלשים יום יהא גט: **קטרחנא.** בלרכי חופה ואנוס אני: **אין טענת אונס.** והוי גיטא: **והלכתא לנחמן.** דאמר לעיל ביטול בפני שנים: **והלכתא לנחמן.** נמי בהא דאמר הלכה כרבי בשמיהן: והלכתא

יתומין שבאו לחלוק כו'. אומר ר"ת דוקא שנכנסו רוצים אבל אחד רוצה ואחד אינו רוצה לא והיכא שלא באו שניהם שלא אחד והשני אינו בפניו אמר ר"י דמוקמין דהא בריש פרק ב' דקידושין (דף מב.) מייתי לה אחלוקת האחרת שהיו שם כמה יונקי שדים ומיהו אין לאיה גמורה משם דלאו לגמרי מדמי לה דאחלוקת האחרת היתה על פי הדיבור והיו שם אונים ותומים [משום הכי] הגדילו אין יכולין למחות ובפרק אלמנה ביבמות (דף סז:) דאמר (כולם) זכריים יאכלו אע"ג דשמא ימלא עובר זכר דעבדינן תקנתא כדרב נחמן נמי אין לאיה דהתם שאני דאע"פ שלא בא כי אם האחד עבדינן להו תקנתא לפי שיש תקנה גם לעובר (ג) ומתעלה חלקו בכך במה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא ימותו ברעב:

בית דין מעמידין להם אפוטרופוס ובוררים להם כו'. אר"ת וכן ר"מ דבוררים להם ב"ד לריך שומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד וכוררין ע"י גולל לאין טריחותא להטיל גוללות[א] ואפילו בגולל שייך לברור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות דטוב שיטול כל אחד ואחד שדה אחת ויהיה חלקו בבת אחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה עניני בירות יש בו בחלוות וסולמות ולרך ודוקא בדבר שאין שייך בו גוד או איגוד חולקין ומדקדק ר"ת דאי חולקין אפילו בדבר שייך בו גוד או איגוד אמאי לחיק בריש האיש מקדש (קידושין דף מב:)[ב] יכולין למחות ברחוקות הוה ליה למימר דיכולין למחות[ב] בגוד או איגוד והא דלא קאמר יכולין למחות אם טעו בפחות משתות דמכרן קיים משום דלא מסתבר שיאמר שמואל אם הגדילו יכולין למחות בשביל טעות דפחות משתות דמודה שמואל ויש ליפות בכך כח ב"ד דהוי כמאן דלא טעו כלל אע"ג שיכולין למחות ברחוקות בזה אין ליפות כח ב"ד דאין זה תלוי בשומת וכ"ש דאם נפרש דמכרן קיים ומחזיר האונאה לאחי שפיר ומיהו יש לדחות דמדא מייתי נקט ומהכוא דיבמות דפרק אלמנה (דף סז:)[ג] דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה שנותנין לבנים כל העבדים וחלק אחד נותנים לעובר כנגדן אין להוכיח דחולקין אפילו בדבר שייך בו גוד או איגוד כגון העבדים דשאני התם דמתעלה חלק העובר בכך במה שעבדים אוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר[ד] ועוד לא לכל העבדים באתו לעשות תקנה אלא לחלק הבנים שגולדו ועוד[ה] [ס"מ] שיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שיש כח לב"ד לעשות כן כדאמרי' בהיזקין (לקמן דף נב.)[ו] ושותף הבא לחלוק שלא בדעת חברו מספקא לר"י אם יכול לחלוק הקרקעות ששייכא קפידא ברוחות ואין לדקדק מהא דאמר בפ' בית כור (ב"מ דף קו:)[ז] אלא מעתה הני בי תלתא אחי דקיימי וחזול תרי מיניהו ופלוג הכי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת אע"ג דבקרקע מיירי שהחלוקה שבקרקע קיימת איכא למימר היינו כשחזר וחלקו עמו נפל לו בגורל אותו חלק עצמו שנפל לו בתחילה כשחלקו השנים בלעדיו דאז קיימת חלוקתם אבל מ"מ חוזר ומטיל גורל עם שניהם כאילו בתים לחלק בתחילה[ח]: **הרתם ממונא הכא איסורא.** ואי"ת א"כ היכי דייק לעיל ממה שחזר רבי ועשה כרשב"ג בהיא דכתובות (דף ק.)[ז] דחזר בו נמי ממאי דאמר ביטלו מבוטל הא איכא בין איסורא לממונא וי"ל דרב נחמן דאמר הלכה כרבי בשמיהן הוא דמפליג בין איסורא לממונא אע"ג[ט] דרבי גופיה לא מפליג בין איסורא לממונא היכא דטעו מ"מ רב נחמן מפליג אליבא דרבי אפי' [י]בממונא דטעו דהא רבי גופיה חזר בו בכתובות והכא פסיק רב נחמן כוותיה אבל הנהו דלעיל לא מפליג וכי פריך הכא דרב נחמן אדרב נחמן היה יכול להקשות והא רבי גופיה הדר ביה מביטלו מבוטל דלמוכח הביא לכתובות אלא דיחא ליה לאקשויי דרב נחמן אדרב נחמן גופיה ועי"ל דהכא מחלק בין איסורא לממונא דלא טעו אבל לעיל מדמה ממונא דטעו לאיסורא ובפ"ב דקידושין (דף מב.) ובכתובות בפ' אלמנה (דף ק.) פריך אדרב נחמן דפסיק התם הלכה כחכמים מהביא דיתומים שבאו לחלוק דאיה ליה לרב נחמן מה כח ב"ד יפה ומשני הא דטעו הא דלא טעו ורבי ודאי כשחזר בו מהביא דכתובות חזר בו גם מביטלו מבוטל והא דפסיק רב נחמן כרבי בביטלו מבוטל משום דאיהו פוסק בהביא דכתובות כחכמים: **ואי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא.** [יא] היינו לפי סברת אביי[יב] אבל רבא קאמר לעיל אמו לבטולי גיטא קבעי לקיומי תנאי קא בעי ולא פליג רבא הכא: וכו'

[1] יתומין שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] ובוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה ונוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [4] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [5] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [6] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי דאתיבו קרי [7] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [8] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [9] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דנישן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

[א] ימות סז: כתובות ק. קדושין מב. [ב] נ"ל ובורר. [ג] [פי' מן הכלל], [ד] כתובות ב: לעיל ל. נדרים מז. [ה] [כתובות ב: לעיל ל.]. [ו] במ"ק: לתיעוק שלו. [ז] [וכן בכתובות ק.]. [ח] בדפו"ל הכא משמע, [ט] [וע"ע תוס' כתובות ק. ד"ה כוורכין ותוס' קדושין מב. ד"ה וכוורכין ותוס' ב"מ קו: ד"ה ושמואל], [י] ס"ל דרב נחמן ע' רש"ל, [יא] בדפו"ל אע"ג דבממונא טעו,

הגהות הב"ח

(א) גמ' קני באודנייכו: (ב) תוס' ד"ה יתומין וכו' לעובר דמתעלה חלקו:

מוסף רש"י

בית דין מעמידין להן אפוטרופוס. לכל אחד ואחד מן הקנסים (כתובות ק.). **וברורים להן חלק יפה.** וכולל כל אפוטרופוס חלק אחד יפה לאחלקן (יבמות סז:) לכל אחד, יפה לזה ויפה לזה (קדושין מב.) כל אפוטרופוס לתיעוק שלו (כתובות ק.). **הגדילו.** היתומים, יכולין למחות. ומהביא אלוקה לפיכות דעד מתאה (יבמות סז:). **נוולה.** טווה. (סנהדרין צה.). **הייא.** מכר. (שבת קיט.) **ופסקיה מברא.** מעבר המים שלא מצא את המעבורת (לעיל ל.) הנהר הפפיקו, שסיתה המעבורת מצד העיר ולא יכול לעבור (כתובות ב:). **חזו דאתאי.** שבאתי (שם). **לא שמיא מתיא.** דלא מטי עד הכא ואין טענת אונס בתנאי גיטין לעיל ל.). **אי לא נסיבנא.** אם לא אינסבנא, אי נמי יש אונס בגיטין, הא אוקימנא בשמעתא קמייתא דכתובות דהאי אונסא דשכיח לא מתנאי גיטין (לעיל ל.) והוי גיטא ואם לאתה מיגא לאחר וגם לכתוב נפקא מהיום (כתובות ב:). **אין אונס בגיטין.** אין טענת אונס בגיטין (כתובות ב:) אין אדם יכול לטעון אונס בתנאי של גט (לעיל ל.).

מוסף תוספות

א. וכיון דאפשר לחלוק בדרך שאר החלוקות ע"פ הגורל אפני מה מקילין על אלו כ"כ לחלוק בלא גורל ובלא שומת ב"ד. רשב"ם. ב. במילתא דשייכא ביה. תוס' כתובות ק. ד"ה וכוורכין. ג. העובר פוסל ואינו מאכיל, ת"ר הניח בנים אלו ואלו אוכלין רשב"י אומר זכרים יאכלו נקבות לא יאכלו וכו' ואסיק טעמא משום דעבדי' להו תקנתא כדרב נחמן, דאר"נ אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן וכו' כלומר ונותנין העבדים לחלק הגדולים ונותנין לעובר כנגדן משאר נכסים. רשב"ם. ד. שאילו היה לו חלק בעבדים לא היו אוכלים בתרומה ושמא היו מכחישין, ועכשיו שאוכלין ע"י חלוקה זו יטול העובר חלק יפה בנכסים כנגדן ודשבא להו עבדי' להו. רשב"ם. ה. ומוכרין עבדים ליקח שדות. רשב"ם. ו. ב' אחין שחלקו ובא להם אח ממדה"י רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר מקמצין ומפ' רבנו שמואל מקמצין שכל אחד יתן לו שליש מחלקו, ופריך לרב דאמר בטלה מחלוקת. תוס' כתובות ק. ד"ה וכוורכין. ז. הא"ת ומאי שנא דהכא איתא גלויי דעתא ספי מעובדא דלעיל דאמרי' דלקיומיה תנאי קא אתי. י"ל אה"נ דאיכא למימר הכי, אלא הכא. י"ן. ט. דקי"ל כוותיה קאמרי, דאפי' מקרי גלויי דעתא אפ"ה לאו מלתא היא. י"ן.

עין משפט נר מצוה

יז א ב מיי' פ"י מהל' נחלות הל"ד סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רפט סעי' א:
יח ג ד מיי' פ"ו מהל' יורשין הל' כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' סב:
יט ה מיי' פ"ע מהל' גירושין הל"מ סמג עס טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' א:

פסקי רי"ד

שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס וברורין להן חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם הגדילו אין יכולין למחות א"כ מה כח ב"ד יפה: התם ממונא הכא איסורא פי' בממונא הפקר ב"ד היה הפקר אבל איסור א"א משום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו קידושיו. גידול בר עילאי שדר לה גיטא לדביתהו אתא שליח אשכחה דקיתבה ונוולה. פי' היתה אורגת והראה לה גיטא ולא נתנו לה ואמר לה הא גיטך אמרה ליה זיל השתא (בריי) [מיהא] אתא לגביה בעל א"ל ברוך הטוב והמטיב אביי אמר ברוך הטוב והמטיב ולא בטיל גיטא ורבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטיל גיטא במאי קמיפלגי בגלויי דעתא בגיטא קמיפלגי אביי סבר גלויי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלויי דעתא בגיטא מילתא היא פי' המבטל שליחות הגט צריך שיבטל בפיו ואם היה לבו שלם לבטל ולא הוציא מפיו אינו כלום דדברים שבלב אינן דברים הילכך כל זמן שלא הוציא מפיו הביטול אע"ג שגילה דעתו לא הוי כלום ורבא סבר אע"ג דקי"ל דדברים שבלב אינן דברים היכא דאיכא גלויי דעתא כאילו גילה בפיו דמי אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה אמר להו לשהדי אמר לכו רב ששת ליבטיל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא: ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוא ההוא איהו בטליה וההוא דאמר להו הכי משום דמחמת דפנוי הוא דקמירתת. אמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דרב ירמיה ביראה. פי' בעל כרחיה. ובטליה. הדור אשקליה ובטליה ואמר להו לשהדי איתיבו קירי באודנייכו כי היכי דלא תשמעון מיליה וכתבו ליה ואי ס"ד גלויי דעתא בגיטא מילתא היא הא קא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו וק' לי טובא דאפילו לאביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא היכא דבטלו מפיו מי לא בטיל והיכי אמר דליתבי קירא באזנייהו (דלא לאשמועי') [שלא ישמעו ביטולו] אטו בשמיעת העדים תליא מילתא אי בטליה מי לא בטיל ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ועדים אינן אלא לברר העדות שבטלו אבל שלא יתקיים הבטול בלא עדים שאלו שניהם מודים הבעל והאשה מי לא בטיל וי"ל לפי הדחק שהביטול בלי עדים אינו מועיל ואע"פ ששניהם מודים. ומתני' דתנן הגיע השליח וקדם אצל אשתו כולה בעדים קמיירי ומ"ה אמר להם שיסתמו אזניהם שלא ישמעו בטולו ויהיה בטול בלא עדים ולא יועיל כלום ואע"פ שרואים גילוי דעתו שרץ אחריהם כדי לבטלו גלויי דעתא לאו מילתא הוא והנכון בעיני לומר דרב יהודה ס"ל דהלכה כרשב"ג ולית ליה דרב נחמן ומסיק תלמודא והלכתא כרב נחמן דאמר לעיל בטול הגט בשני עדים והלכתא כרב נחמן דאמר הלכה כר' בשתיהן והלכתא כנחמני הוא אביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא וזו היא א' מיע"ל קג"ם שהלכה כאביי: ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא מכאן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא פי' ארוסתו היתה ונתן לה גט והתנה עמה שאם לא יכנסנה לחופה עד ל' יום יהא גט כי מטי יום תלתין אמר להו קטרחנא פי' בצרכי הסעודה אני טורח ומכין אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא שיאמר אנוס אני ואיני מוצא צרכי סעודה קי"ל בשמעתא קמייתא דכתובות אין אונס בגיטין ואי משום גלויי דעתא דאביי ורבא הוא וקי"ל כאביי: ההוא דאמר להו אי לא (הגהב"א) [נסיבנא] מהכא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא רישא ירחא דאדר אמר אנא ריש ירחא דנישן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא הלכה כאביי מהכא מוכח דקים ליה לתלמודא דאין טענת אונס בגיטין: **מתני'** בראשונה היה